

Krok za krokom k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

O vzťahu k Bohu,
blížnemu
a sebe samému

Krok
za krokem
k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

Krok za krokom k svätosti

S FRANTIŠKOM
SALESKÝM

O vzťahu k Bohu,
bližnému a sebe samému

z amerického originálu

Practical Piety Set Forth by St. Francis of Sales: Bishop and Prince of Geneva

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Martin Matis

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matofáková, PhD.

Nihil obstat: Mons. Gabriel Ragan

Imprimatur: Mons. Bernard Bober, arcibiskup metropolita, ABÚ Košice
– prot. č. 435/22, 6. mája 2022

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu
Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-387-0

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Predhovor

Svätý František Saleský sa narodil 21. augusta 1567 pri Annecy, na zámku Sales, v sídle starého a šľachtického rodu tohto mena, ktorému patrilo. Jeho otec bol gróf František zo Salesu a jeho matka, ktorá bola takisto zo šľachtickej rodiny, bola Františka z rodu Sionazovcov. Jeho detstvo bolo šťastné a pekné. Pred jeho narodením ponúkla jeho matka grófka plod svojho lona Bohu a horlivo sa modlila, aby jej radšej odňal šťastie byť matkou, akoby sa jej dieťa malo stať nepriateľom Boha. Jej modlitby boli vypočuté, pretože mladý František už od svojich prvých dní preukazoval výnimočnú dobrotu a láskavosť svojho temperamentu. Miloval Boha hneď, ako ho spoznal. A hovorí sa, že prvé slová, ktoré vyslovil, boli: „Boh a moja matka ma majú radi.“ Grófka vynaložila veľké úsilie na výchovu syna k nevinnosti a svätosti a on nesklamal jej pozornú starostlivosť. Rád čítal sväté knihy, bol často v kostole, navštevoval chudobných a odopieral si jedlo natoľko, nakoľko bol schopný, aby im ho venoval. Jeho schopnosť učiť sa bola nemenej pozoruhodná a keď dosiahol primeraný vek, poslali ho na kolégium v Annecy. Tam sa s veľkou usilovnosťou venoval štúdiu, ale bez toho, aby upustil od svojho zápalu pre zbožnosť. Veľmi skoro si želel zasvätiť sa všemohúcemu Bohu v duchovnom stave a so súhlasom svojho otca prijal v roku 1579 vo veku dvanásť rokov tonsúru.

O nejaký čas nato ho rodičia poslali na parížsku univerzitu, kde študoval rétoriku a filozofiu na školách jezuitov. Takisto študoval teológiu, sčasti tam, sčasti na Sorbonne. Jeho hlavným učiteľom bol slávny Maldonatus a u Genebrarda študoval klasické jazyky, najmä s cieľom lepšie spoznať Sväté písmo. Vo všetkých svojich študijných oblastiach získal veľkú odbornosť a nezaostával ani na ceste dokonalosti, na ktorú nastúpil už počas prvých rokov života. Spomedzi

duchovných kníh, ktoré si cenil najviac, sa ako najobľúbenejšia uvádza kniha *Duchovný zápas*. Túto obdivuhodnú knihu nosil vždy so sebou a každý deň si z nej prečítal kapitolu alebo aspoň stranu, či dve. Neustále navštevoval kostoly a nikdy ho nevideli vonku, s výnimkou toho, keď šiel do kostola a kolégia alebo z nich odchádzal. Najradšej navštevoval kostol Saint-Étienne-des-Grès, keďže bol veľmi v ústraní. A práve v tomto kostole zložil sľub celoživotnej čistoty, keď ležal tvárou na zemi pred obrazom svätej Matky Panny Márie a vložil sa pod jej osobitnú ochranu.

Práve v tomto období jeho života sa Bohu zapáčilo dopustiť na svätca zvláštne pokušenie, zaiste s cieľom očistiť jeho srdce a dať mu múdrosť v neskorších rokoch, aby mohol utešovať iných v takejto sklúčenosti. Svätého mladíka sa vo veku šestnásť rokov zrazu zmocnila myšlienka, že je predurčený na večné zatratenie. Jeho oddaný životopisec, biskup z Belley, hovorí: „Toto pokušenie tak veľmi doľahlo na jeho dušu, že stratil všetok pokoj mysle a nemohol jesť ani piť. Očividne chradol, cítil sa chorý a nenechal sa od nikoho presvedčiť, aby sa zdôveril s dôvodom svojho zármutku. Zároveň prišiel o všetku lahodnosť božskej lásky, ale nie o vernosť, s ktorou sa ako nepreniknuteľným štítom podvedome snažil odrážať ohnivé šípy nepriateľa. Spomenul si na útechu a pokoj, z ktorých sa tešil pred touto búrkou, čo znásobilo jeho muky. Márne si vtedy spomínal na blaženú nádej, ktorá ho naplnila očakávaním, že bude zaplavený lahodným privalom Božieho domu a ktorá ho ponorí do prúdov jeho rozkoší. Ó, milé stánky Božieho domu, nikdy vás teda neuvidím a nikdy nebudem prebývať v týchto krásnych príbytkoch Pánovho paláca!

Celý mesiac prežil v tejto úzkosti a horkosti duše, ktorú nemohol k ničomu prirovnať, iba ak k zármutku smrti a hrôzám pekla. Svoje dni prežíval v trúchlivých stonoch a každú noc zvlažoval svoje lôžko slzami.

Napokon z Božieho vnuknutia vošiel do kostola (Saint-Étienne-des-Grès), aby úpenlivo prosil o Božiu milosť pre svoju beznádejnú

situáciu. Klakol si pred obraz Panny Márie a vzýval Matku milosrdenstva, aby bola jeho orodovníčkou u Boha a pre svoju dobrotu mu od neho vyprosila, že ak je taký nešťastný, že má byť od neho večne odlúčený, nech ho aspoň počas svojho života miluje celým svojím srdcom. Predniesol modlitbu *Rozpamätaj sa, svätá Panna Mária...* so záplavou slz a nevýslovnou bolesťou v srdci. Sotva však skončil svoju modlitbu, pocítil účinok posily Božej Matky a podporu jej orodovania u Boha. V tej chvíli ho démon, ktorý naplňal jeho myseľ týmito smutnými predstavami, opustil a naplnila ho taká radosť a útecha, že tam, kde predtým prekypovala tma, sa teraz rozmohlo oveľa viac svetla.

Tento boj a toto víťazstvo, toto zajatie a oslobodenie ho následne tak vycvičilo v používaní duchovných zbraní, že sa pre iných stal takpovediac výbrojom. Všetkým, ktorí mu odhalili svoje pokušenia, poskytol prostriedky na obranu. Bol pre nich ako tá Dávidova veža, na ktorej viselo tisíc štítov, všetko brnenie statočných mužov. Predovšetkým radil, že vo veľkých pokušeniach by sme sa mali utiekať pod mocnú ochranu Božej Matky, ktorá je taká silná ako armáda nastúpená do boja.“

Potom ako strávil dostatočný čas v Paríži, ho otec poslal na univerzitu do Padovy, kde študoval právo u slávneho Guya Pancirola a teológiu u učeného jezuitu Posevína. Životná regula, ktorú si pre seba v tomto období vytvoril, je stále zachovaná a je veľmi užitočná, a hodnotná pre všetkých, predovšetkým však pre mladého študenta v tomto nebezpečnom období života. Jedna z najzaujímavejších statí tohto dokumentu je prvá, ktorá nesie názov *Príprava do dňa* – cvičenie, v ktorom svätec vyjadruje svoje rozhodnutie byť verný v každodennom prežívaní svojej viery. Táto príprava, ktorú robil, pozostáva:

1. zo vzývania všemohúceho Boha, aby mu pomáhal vo všetkých nebezpečenstvách, do ktorých sa môže dostať;
2. z toho, že si vopred predstaví všetky okolnosti dňa, spoločnosť, záležitosti, do ktorých sa môže dostať, a takto z Božej milosti očakávať všetky okolnosti, ktoré by ho mohli vyviesť z miery;

3. z usporiadania dňa tak, že starostlivo zváži najlepšie spôsoby, ako sa vyhnúť všetkým zlým krokom, a určí, čo by mal robiť, povedať, hľadať alebo čomu by sa mal vyhnúť;
4. z pevného predsavzatia už nikdy neuraziť Boha, obzvlášť nie v tento deň;
5. napokon z úplného odovzdania seba a všetkého, čo od neho závisí, do Božích rúk, so snahou konať jeho vôľu.

Sú tam aj niektoré obdivuhodné pravidlá vnútornej modlitby a isté postrehy ohľadom spôsobov správania sa v spoločnosti, ktoré pre seba vymyslel, plné múdrosti, charakterizované nevšedne triezvym úsudkom, ktorým sa tento veľký svätý vyznačoval. Rozhodol sa, že nikdy nevynechá každodennú omšu, spoveď ani prijímanie aspoň raz do týždňa. Jeho sebazaprenia v tomto období boli také veľké, že ťažko ochorel, ale, našťastie, sa uzdravil a ukončil svoj pobyt v Padove s titulom doktora práv a s veľkou pochvalou tejto erudovanej univerzity. Následne precestoval veľkú časť Talianska. Išiel do Ríma uctiť si hrobku svätých apoštolov, odtiaľ odišiel do Loretta, kde si vo vznešenej svätyni obnovil svoj sľub čistoty pod záštitou Panny Márie.

Keď sa vrátil domov, všetci privítali mladého šľachtica s veľkou radosťou. Jeho otec, ktorý prechovával veľké nádeje na výsady, ktoré mal vo svete získať, mu zadovážil významné miesto v senáte v Chambéry a takisto mal pre neho vo výhlade partiu primeranú jeho postaveniu, ktorá ho bola po všetkých stránkach hodná. František však vyhlásil, že je rozhodnutý zasvätiť sa Bohu v službe Cirkvi. Lásavý, ale ambiciózný otec nakoniec s ťažkým srdcom súhlasil. Napokon svätec prekonal všetky prekážky a nastúpil na cestu, ktorú mu všemohúci Boh určil, aby na nej tak skvelo uskutočnil príklad svätosti. Peter de Granier, ženevský biskup, ho určil za prepošta katedrálneho kostola v Annecy, kde predchodcovia tohto preláta ustanovili biskupské sídlo, keď ich kalvíni vyhнали zo Ženevy. František Saleský získal túto hodnosť v roku 1593. Hneď ako prijal diako-

nát, ho biskup poveril kázaním. V tomto úrade prejavil výnimočnú horlivosť a pre zápal a múdrosť svojich kázní priviedol mnoho tisíc duší do Kristovho ovčince. Nikdy neodmietol kázeň, keď ho o ňu požiadali, pričom vždy mal na mysli zásadu: „Každému, kto prosí, daj..., rozdeľuj svoj chlieb chudobným.“ Mal bázeň pred výčitkou: „Maličky prosili o chlieb, a nebolo toho, kto by im ho lámal.“ Jeho metódou pri kázaní bolo, že vždy mal nejakú konkrétnu tému ako vysvetlenie nejakej pravdy viery alebo osvojenie nejakej cnosti a podobne. Radšej vysvetľoval vieru tak, akoby učil len katolíkov, bez toho, že by sa púšťal do kontroverzných polemík ohľadom námietok. A tak heretici, ktorých bolo v jeho diecéze veľmi veľa, postupne zisťovali, že texty, na ktoré sa pri obrane svojich chýb spoliehali, len dokazovali pravdy Katolíckej cirkvi, keď ich správne pochopili. Zdá sa, že jeho spôsob podania bol pomalý a váhavý, ale sila jeho zdôvodňovania a láskavosť jeho spôsobov boli vynikajúce a dokázali by pohnúť aj skalami. Po tom, ako ho povýšili do kňazského stavu, ho ženevský biskup poslal na náročnú misiu. Išlo o obnovenie katolíckeho náboženstva v regióne vojvodstva Chablais a ďalších oblastí okolo Ženevského jazera, ktoré boli vo vlastníctve kalvínskych heretikov šesťdesiat rokov. Keď ho v roku 1594 poslali do tejto oblasti, našiel tam v jej hlavnom meste Thonon len sedem katolíkov. Pracoval tam päť alebo šesť rokov, pričom mu pomáhal jeho bratranec Louis de Sales, a priviedol ku katolicizmu asi štyridsať až päťdesiat tisíc duší. Zdalo sa, že počas prvých štyroch rokov sa jeho úsilie stretáva s malým úspechom. Žil uprostred neutíchajúcej nevraživosti a niekedy bol v ohrození života od fanatických kalvínov na tomto kacírskom mieste. Ale jeho anjelská láskavosť a múdrosť v tom všetkom zvíťazila. Morová nákaza, ktorá zúrila v Thonone, umožnila tomuto Božiemu služobníkovi získať srdcia ľudí svätou láskou, keď neustále pomáhal chorým a zomierajúcim vo dne v noci, a nenechal sa odradiť strachom z nakazenia. Jednoduchosť a vľúdnosť, s akou vysvetľoval katolícku pravdu, spôsobovali, že ho ľudia počúvali ti-

cho a pokojne. Námietky sa stratili takmer ešte skôr, ako ich niekto predložil. Dokonca aj vodca kacírov zo Ženevy Teodor Beza, s ktorým na príkaz pápeža Klementa VIII. náš svätý viedol diskusie, bol taký otrasený jeho slovami, že svätý František začal prechovávať určité nádeje, že sa vráti do svätej Katolíckej cirkvi. Krátko nato ich však zmarila smrť tohto úbohého muža.

V roku 1596 uskutočnil obnovu Kostola svätého Hippolyta v Thonone, v ktorom slávil svätú omšu na Vianoce toho roka a ktorý považoval za svoj budúci farský kostol. Počas nasledujúcich troch rokov postupne obnovil systém farností v provincii. Keď čítame dejiny divov, ktoré uskutočnil, je nemožné, aby si anglický katolík nepovzdychol nad históriou svojej vlastnej krajiny alebo odolal myšlienke, čo by sa stalo, keby sa Bohu zapáčilo poslať nám takého svätého Františka Saleského v určitom období ešte pred tým, ako diviak úplne zničí vinicu Pána. Ale v tejto chvíli, keď sa Katolícka cirkev snaží za takých šťastných a nevídaných okolností opäť získať celú populáciu pre Krista, dejiny a spisy takéhoto Božieho služobníka, akým je svätý František Saleský, sú bezpochyby nanajvýš zaujímavé a prospešné pre všetkých horlivých misionárov a zbožných katolíkov, ktorí sa neprestajne modlia za obnovu nášho Sionu. Ako dnes vidíme, obrátenie Anglicka bolo predmetom hlbokého záujmu tohto veľkého svätého rovnako ako mnohých ďalších, ako sú svätý Filip Neri a ctihodný Pavol z Kríža.

Úspech misie v Chablais, ktorého svedkom bolo viacero významných osôb, napr. ženevský biskup, kardinál Medici, apoštolský nuncius vo Francúzsku a savojský vojvoda, pritiahol všeobecný záujem o svätého Františka a netrvalo dlho, a ženevský biskup si ho vybral za svojho pomocného biskupa koadjútora. Keď prijal túto hodnosť, odišiel do Ríma, aby poprosil o pápežské požehnanie, pričom ho pápež Klement VIII. prijal s osobitnými poctami. Potom, ako sa ho opýtal na jeho úlohy, povedal svätému prelátovi tieto slová: „*Chod', môj synu, pi vodu z vlastnej studnice, tečúcu z vlastnej*

*studne. Nech tvoje pramene tečú von a v uliciach skrížia tvoje vody.*⁴¹ (porov. *Prísl.* 5, 15 – 16) Rovnako všetci význační muži Ríma tej doby oslavovali jeho cnosti. A hovorí sa, že veľký kardinál Baronius o ňom povedal, že Adam nezhršil v tom svätom služobníkovi Ježiša Krista. Od pápeža dostal bulu ohľadom vysvätenia za biskupa Nicopolisu a pomocného ženevského biskupa a ku koncu roka 1599 sa vrátil do Annecy.

O nejaký čas nato sa vojna medzi Francúzskom a Savojskom skončila tak, že Francúzsko získalo kraj Gex. Keďže v tejto oblasti prevládal kalvínsky blud, bolo nevyhnutné, aby svätý František išiel do Paríža zabezpečiť záujmy katolíckeho náboženstva u kráľa Henricha IV. Túto záležitosť uskutočnil s takou múdrosťou a rozvahou, že od tohto kráľa získal v prospech katolíkov všetko, čo si žiadal. Sláva svätého Františka ho, samozrejme, predišla do Paríža a všetci ho prijali s najväčšou úctou. Henrich IV. sa ho márne snažil presvedčiť, aby prijal bohatý biskupský stolec v jeho dŕžavách. Svätý kardinál Berulle prijal jeho radu založiť Kongregáciu oratoriánov, ako aj Rád bosých karmelitánok vo Francúzsku. Jeho svätosť a múdrosť mu otvorili dvere ku každému, kto si na dvore vážil náboženstvo. Vojvodkyne Mercoeur a Longueville sa zverili pod jeho vedenie. Jeho kázne obrátili mnohých najtvrdohlavejších kalvínov. A nikdy nezišiel z kazateľnice bez toho, aby ho nenasledovalo množstvo osôb, ktoré hľadali buď radu, alebo spoveď. Bol živým príkladom pravidla apoštola Pavla: „*A Pánov služobník sa nemá vadiť, ale má byť ku každému prívetivý, schopný učiť a byť trpezlivý. Tých, čo odporujú, má mierne karhať; možno im raz Boh dá kajúcnosť, aby poznali pravdu.*“ (2 *Tim* 2, 24 – 25)

---

¹ Text *Prísl* 5, 15 – 16 z vydania SSV Trnava 1969: „Pi vodu z vlastnej studnice a žblnkotavú (vodu) z vlastnej studienky! Nevylievali by sa ta von pramene tvoje a na námestia stružky vôd?“

Počas svojej cesty domov z Paríža ho zastihla zvesť o smrti ženevského biskupa a o jeho následnom povýšení na tento stolec. Utiahal sa na zámok Sales, kde sa v ústraní dvadsať dní pripravoval na vysviacku, ktorá sa uskutočnila 8. decembra 1602. Vykonával si generálnu svätú spoveď a stanovil pre seba životnú regulu, ktorej sa neustále držal. V jeho dome sa všetko robilo podľa pravidiel tak ako v kláštore. Vstávali, zúčastňovali sa na modlitbe alebo išli na svätú omšu, sadali si k jedlu, oddychovali a išli na odpočinok v stanovených hodinách. Jeho stôl bol striedmy. Obliekal sa len do vlnených odevov, nepoužíval hodváb ani drahé odevy. Nábytok a vybavenie jeho domu, aj keď dôstojné, bolo vyslovene strohé. Každý deň prinášal svätú obeť. Modlitbu breviára prednášal na kolenách. Vždy sa zúčastňoval na cirkevných obradoch sviatkov bez ohľadu na to, v ktorom kostole mesta sa slávil. V nedeľu a počas voľných dní chodil do svojej katedrály. Každý rok si vykonával desaťdňové duchovné cvičenia. Almužny, ktoré dával, boli pozoruhodné, ak vezmeme do úvahy obmedzené príjmy jeho biskupstva. Postil sa každý piatok a sobotu. Každý deň vstával o štvrté a zachovával prísne hospodárenie s časom. Vo svojej diecéze si dal za cieľ zreformovať mravy tým, že obmedzil verejné zábavy do takej miery, ako to bolo možné. Nariadil vystavenie Najsvätejšej sviatosti počas karnevalu. Nariadil, aby sa v nedeľu a sviatky počas roka a každý deň pôstu vyučoval katechizmus. Dával veľký pozor na to, aby kňazské svätenie prijali len tí, ktorí na to boli úplne spôsobilí. Cirkevné povýšenie dával na základe skúšok, aby sa dostalo tým, ktorí si ho najviac zaslúžili. Ustanovil *Bratstvá Najsvätejšej sviatosti*, aby posilnil katolíkov vo viere proti omylom kalvínov. Medzi inými bratstvami svätého Františka Saleského bolo *Bratstvo kajúcnikov svätého Kríža* a *Bratstvo čistoty Panny Márie*. Rovnako ako svätý Alfonz z Liguori bol hlboko presvedčený o požehnaní, ktoré pramení z takýchto združení. Zvolal synodu svojho kléru a zrevidoval rituál na vysluhovanie sviatostí. Usilovne navštevoval svoju diecézu – bola to práca plná ťažkostí,

pretože je to krajina vrchov a ľadovcov, ktorá má divé a neotesané obyvateľstvo, do veľkej miery nepriateľské k viere. Ale žiadne nebezpečenstvá nedokázali zastaviť horľivosť a lásku tohto apoštolského pastiera. Zastavil skazu kalvinizmu, a to nielen vo svojej vlastnej diecéze, ale aj na ďalších miestach, napríklad v Dijone a Grenobli, kde získal veľkolepé víťazstvá pre katolícku vieru. Obrátil, medzi inými, vojvodu z Lesdiguieres, miestokráľa z Dauphiny a mnohých kalvínskych pastorov. Pri jednej príležitosti odvážne prešiel mestom Ženeva na svojej ceste na kalvínske územie Gex, pričom pri bráne uviedol, že je diecézny biskup. Hoci mesto bolo plné fanatikov, ktorí prechovávali smrteľnú nenávisť voči katolicizmu, prešiel bez zranenia ich stredom pod ochranou svojej svätej odvahy a horľivosti. Pri inej príležitosti sa kalvínski pastori, rozzúrení tým, že obrátil dvoch šľachticov z domácnosti vojvodu z Bellegarde, miestodržiteľa z Gex, postarali o to, aby mu bol podaný jed. František však vďaka zázračnej ochrane Panny Márie, ktorej sa odporúčal, po veľkom utrpení tomuto nebezpečenstvu unikol. Uprostred toho všetkého si našiel čas nielen na to, aby uskutočnil reformu niekoľkých kláštorov, založil v Annecy seminár a verejné školy krásnej literatúry, filozofie, teológie a právnej vedy, ale aj na napísanie viacerých spisov, ktoré si odvtedy katolíci z celého sveta cenia ako práce plné múdrosti a svätosti. Takými boli jeho listy, z ktorých, ako aj z iných jeho spisov, sa vybrané state nachádzajú v tejto knihe a o ktorých Alban Butler hovorí, že obsahujú „neoceniteľný poklad dojímavých rád, ktoré sa hodia pre každého človeka a každú situáciu“. Kópiu *Úvodu do zbožného života* poslala Mária Mediciová Jakubovi I. v Anglicku, ktorý mal z knihy potešenie a spýtal sa svojich (anglikánskych) biskupov, ako je to možné, že žiadny z nich nedokázal písať s takým citom a vrúcnosťou. Jeremy Taylor je z veľkej časti dlžníkom svätého Františka vo svojom diele, ktoré nesie názov *Holy Living and Dying* (*Sväté žitie a umieranie*), ale na kráľovu otázku, ktorú si aj tak môžeme položiť, nenájdeme inú odpoveď ako tú, že protestantskí spisovate-

lia môžu mať učenosť, ale nemôžu mať vieru a lásku, ktorá sa nedá nájsť nikde, iba v Cirkvi. Kacírskeho panovníka nemenej potešilo ďalšie dielo svätého Františka o *Božej láske* a dokonca vyslovil želanie vidieť autora. Keď to povedali svätému Františkovi, zvolal: „Ach! Kto mi dá krídla holubice, aby som letel k tomuto kráľovi na ten veľký ostrov, predtým krajinu svätých, ale teraz zachvátený tmou omylu? Ak mi to vojvoda dovoľí, vstanem a pôjdem do toho veľkého Ninive: budem hovoriť ku kráľovi a oznámim mu v nebezpečenstve života Pánovo slovo.“ Savojský vojvoda, ktorého poddaným svätý František bol, nestrpel, aby svätý prelát opustil jeho dŕžavy kvôli tejto misii, v dôsledku čoho sa anglickému kráľovi nedostalo milosti diskutovať so svätým, či už by to viedlo k jeho obráteniu, alebo k ešte väčšiemu odsúdeniu. Táto myšlienka zrejme napadla Henrichovi IV., francúzskemu kráľovi. V kanonizačnej bule svätého Františka Saleského čítame, že svätec „mal obdivuhodnú výrečnosť, ktorej nebolo možné odporovať, pričom to nebolo ani natoľko prirodzeným talentom alebo nadaním nadobudnutým štúdiom, ako skôr nadprirodzeným darom a ovocím čistoty jeho srdca. Ľudia boli o tom vo všeobecnosti takí presvedčení, že najkresťanskejší kráľ zvykol hovoriť, že nepozná inú osobu, ktorá by sa do takej miery hodila na získanie srdca Jakuba I., anglického kráľa, a ohnutie tohto spurného ducha pod jarmo Cirkvi, ako ženevského biskupa koadjútora.“

V roku 1610 svätý František Saleský založil *Rád Navštívenia Panny Márie*. Tento inštitút bol určený ženám, ktoré by pre svoj pokročilý vek, chudobu alebo chatrné zdravie zrejme neboli schopné znášať odriekanie iných rádov, ale napriek tomu mali povolanie k rehoľnému životu. Následne svätec venoval vedeniu tohto rádu veľký podiel svojho času, čomu vďačíme za značnú časť jeho duchovných spisov, ktoré sú užitočné pre svetského aj zasväteného čitateľa. Ich najcennejšie pasáže vlastne tvoria veľkú časť nasledujúcich stránok. Keďže z povahy tohto inštitútu vyplývalo, že veľká telesná askéza bola pre jeho zámer neprípustná, svätý František si želal, aby

ju rehoľnícky nahradili vytrvalými drobnými umŕtvovaniami a neprestajnými sebazapieraniami. Dve cnosti, pokora a miernosť, tvorili základ reguly. Svätý František vyhlásil: „Nech je pri praktizovaní cností pokora zdrojom pre všetky ostatné. Nech nie je nijako obmedzená. Nech je hlavným princípom všetkých vašich skutkov. Nech sa v každej chvíli neochvejná dobrota a láskavosť stanú pre vás prirodzeným návykom.“ Prvou predstavenou tohto rádu bola vdova, svätá Jana Františka de Chantal. Formácia charakteru tejto svätej, ako aj vytýčenie ušľachtilého povolania, ktorými božská Prozreteľnosť zamýšľala použiť jej obdivuhodnú svätosť čo najlepšie, sa dá označiť ako jedno z najväčších diel svätého Františka Saleského. *Rád Navštívenia Panny Márie* dostal od Pána také bohaté požehnanie, že v roku 1655, keď bol jeho svätý zakladateľ svätorečený, iba štyridsaťpäť rokov po jeho založení, bolo v rozličných častiach Európy až stotridsať domov tohto inštitútu.

Je nad rámec tohto stručného životopisu podrobne rozoberať dejiny biskupského pôsobenia svätého Františka, hoci o žiadnom inom svätom nemáme také bohaté či zaujímavé záznamy. Svoj čas trávil tak, že popri početných úlohách vo verejných záležitostiach, čo mu uložila svetská moc z veľkej úcty, v ktorej ho ľudia mali pre jeho múdrosť a dôstojnosť, neúnavne pracoval na obrátení duší kázaním, písaním, spovedaním. Bol poradcom všetkých svojich ľudí, ktorí sa naňho obrátili, bez ohľadu na ich postavenie a nikomu neodoprel možnosť prísť. Ako spovedníka ho prirovnávali k anjelovi strážnemu, keďže prinášal najsvätejšiu a najmúdrejšiu inšpiráciu, alebo k anjelovi pri rybníku Betsata so silnou rukou, ktorá umožňovala slabým a chorým dosiahnuť uzdravujúcu vodu. Hodnotné dielo jeho učeníka, biskupa z Belley, ktoré nesie názov *L'Esprit du B. Francois de Sales (Duch blahoslaveného Františka Saleského)*, poskytuje veľmi podrobný obraz každodenného života tohto svätca. Ohromná pestrosť jeho rozhovorov a činov, ktoré sú tam zachytené, ukazuje, ako v pozoruhodnej miere kombinoval rozvahu a jedno-

duchosť, láskavosť a silu. Všade sa stretávame s duchom serafínskej zbožnosti a s veľkou dokonalosťou zdravého rozumu.

Medzi dôležité udalosti neskorších rokov života svätého Františka patrí sprevádzanie diplomatickej misie savojského kardinála do Paríža pri príležitosti svadby princa Piemontu s Kristínou Francúzskou, sestrou Ľudovíta XIII. Bolo to v roku 1619. Počas tejto návštevy trávil čas ako zvyčajne v neprestajnej apoštolskej práci, kázaním, spovedaním a radami pre zástupy, ktoré sa k nemu utiekali, aby ho prosili o radu a vypočuli si múdrosť, čo vychádzala z jeho úst. Opäť sa vynaložilo veľké úsilie na to, aby ho prinútili prijať biskupstvo vo Francúzsku, a Henry de Gondi, kardinál z Retzu, v tom čase biskup Paríža, použil mnoho argumentov, aby presvedčil svätého stať sa pomocným biskupom v tejto diecéze. Darmo sa však kardinál snažil zapôsobiť na horlivosť tohto svätého preláta tým, že mu vykresľoval dobro, ktoré by mohol vykonať v hlavnom meste kráľovstva. Svätý sa ospravedlnil tak, že žartovne citoval slová apoštola Pavla: „*Si viazaný k žene? Nevyhľadávaj rozluku. Si bez ženy? Nehľadaj si ženu.*“ (1 Kor 7, 27) Neopustí svoju chudobnú manželku, Ženevské biskupstvo, kvôli bohatstvu. A ak by ho aj opustil, iné by už nechcel.

V roku 1622, keď bol svätý František Saleský v Annecy, dostal príkaz od savojského vojvodu, aby prišiel za ním do Avignonu, kde sa mal tento hodnostár stretnúť na rokovaní s Ľudovítom XIII. Svätcovo zdravie chradlo a hoci považoval za svoju povinnosť ísť, cítil, že sa už nevráti. Preto napísal závet, zodpovedal otázky veľkého množstva ľudí, ktorí k nemu prišli, aby sa s ním poradili vo veci svedomia, rozlúčil sa so svojimi sestrami z *Rehole Navštívenia Panny Márie* a kázal s výnimočnou horlivosťou. Celé mesto, ktoré zachvátil smútok, ho sprevádzalo niekoľko míľ na ceste a prijalo jeho posledné požehnanie.

Z Avignonu prešiel so savojským dvorom do Lyonu, kam prišiel vo vážnom stave, ale odmietol všetky honosné komnaty, ktoré mu ponúkali, a uprednostnil chudobné ubytovanie v dome záhradníka kláštora sestier Navštívenia. Zopár dní kázal a zúčastňoval sa na rôznych

ceremóniách ako zvyčajne, hoci rýchlo upadal. Nakoniec sa musel uložiť do postele a začal sa ho zmocňovať záchvat porážky. Drsná chirurgia tej doby použila tie najbarbarskejšie prostriedky – pluzgieri, horúce železá na krku a žieravinu na hlave, čo mu spôsobovalo veľké utrpenie, ktoré však znášal s nebeským pokojom. Hoci ronil slzy z nadmernej bolesti, opakoval: „Pane, umy moje neresti a očisti ma od môjho hriechu. Stále ma čisti viac a viac. Čo tu robím, môj Bože, odlúčený od teba?“ Takisto utešoval ľudí okolo seba, keď hovoril: „Deti moje, neplačte. Nemá sa stať Božia vôľa?“ Prijal pomazanie chorých a keď na vigíliu Sviatku svätých neviniatok prednášali litánie ku všetkým svätým a prišli k prosbe: *Sväté neviniatka, orodujte za neho*, odovzdal Bohu svoju čistú a nevinnú dušu v roku Pána 1622, v päťdesiatom piatom roku svojho života. Jeho pohreb sa konal s veľkou slávou v katedrále v Annecy a pochovali ho v blízkosti hlavného oltára v kostole kláštora Navštívenia v tomto meste. Vďaka jeho relikviám a príhovoru sa udialo veľa zázrakov a v roku 1665 ho pápež Alexander VII. vyhlásil za svätého. Sviatok svätého Františka Saleského sa slávi 24. januára.

Ostáva ešte uviesť zopár slov ohľadom výberu z listov a prednášok svätého Františka Saleského. Hoci sú z väčšej časti pôvodne adresované duchovným osobám, ťažko by sme hľadali príručky alebo duchovné čítanie, ktoré by bolo tak obdivuhodne prispôbené ľuďom, ktorí žijú vo svete. Dýcha z nich toľká praktická múdrosť, toľká jemnosť, toľká добрota a často niečo, čo by sme mohli nazvať vznešenosťou svätosti, ktorá sa dotýka ťažkostí a škrupulí tých najslabších, a pritom dodáva potravu tým najsilnejším, až sa nám zdá, že ani nečítame zápisky svätého, ale skôr počujeme jeho živý hlas, ktorý sa na nás obracia. Nech je jeho príhovor na úžitok všetkým, ktorí čítajú túto knihu, aby ich buď upevnila vo viere, ku ktorej už z Božej milosti dospeli, alebo aby ich priviedla do toho pravého ovčince, ak sa ešte stále túlajú mimo neho.

R. O.

Bože, ktorý si chcel pre spásu duší,
aby blahoslavený František, tvoj vyznávač a biskup,
sa stal všetkým pre všetkých: udeľ milostivo,
aby preniknutí sladkosťou tvojej lásky,
vedení jeho napomenutiami a podporovaní jeho zásluhami
dosiahli sme večné radosti.²

Bože, ty si chcel, aby sa svätý biskup František
stal pre spásu duší všetkým pre všetkých;
láskavo dopraj, aby sme podľa jeho príkladu v bratskej službe
vždy preukazovali tvoju dobrotivú lásku.³

*modlitba dňa na sviatok
svätého Františka Saleského*

---

² Latinsko-slovenský misál, Trnava 1952.

³ Rímsky misál, 2021.

PRVÁ ČASŤ

**POVINNOSTI
VOČI BOHU**

